

Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistys ry:n toimintakertomus vuodelta 2017

Yleistä

Yhdistyksen vuotta väritti Suomen satavuotisjuhlinta. Jo tammikuussa järjestettiin Suolahtisalin konserttiin kuvanäyttely ja –esitys. Luonnonkukkapäivä onnistui jälleen hyvin ja opaskurssin yleisöluennot vietiin loppuun suurella yleisösuosiolla. Myös filmi-ilta syksyllä oli suosittu. Muistomerkkien ja –laattojen paljastamisviikko elokuussa ja Soihtusillan muistomerkkin paljastaminen lokakuussa olivat yhdistyksen keskeinen panos juhlavuoteen. Valtakunnallisten Kotiseutupäivien maakuntakierros opastettiin elokuussa ja samalla Suolahdessa järjestettiin Jääkärikirjeitä-näyttely, joka jatkui vielä pidemmälle syksyyn kirjastossa. Vahvasti oltiin mukana ”6 kirkon näyttelyssä”, jonka seurakunta järjesti joulukuussa. Pässinrata-lehti sai myönteisen vastaanoton ja uusia kirjoittajia. Palkkatuella saatiin Vuorisen arkistoon järjestelijä syksyllä. Kotisivut uudistuivat, mutta kielteistä palautetta ei ole tullut. Arkistojen digitointia suunniteltiin ja tilattiin tätä varten välineistöä. Museon puuttuminen, Nimistötoimikunnan toiminta, kaupunkipienoisemmän rakentaminen sekä Suolahden Vanhan Aseman kehittäminen keskusteluttivat jäsenistöä.

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 22.3.2017 Sumiaisten veteraanipirtillä, jossa ohjelmanumerona Ahti Ojanen piti kiinnostavan esitelmän Suomen sotakorvauksista.

Hallitus

Yhdistyksen hallituksessa vuonna 2017 toimivat:

Puheenjohtaja *Timo Enäkoski* sekä jäsenet

Kalle Helander, Hannu Kumpulainen, Marja

Levänen, Eila Nurmi, Ahti Ojanen, Helena Ojanen ja Riitta Pirinen

Hallitus valittiin vuosikokouksessa. Varapuheenjohtajana jatkoi Hannu Kumpulainen. Jäsenkirjurina on ollut Timo Enäkoski. Rahastonhoitajan tehtäviä hoiti Tmi Sinikka Halminen, mukaanlukien tilinpäätöksen. Sihteerinä oli Timo Enäkoski. Toiminnantarkastajana on edelleen Jarmo Mäki-Fränti ja varalla Tarja Mäkelä.

Hallitus kokoontui 24.1., 21.2., 18.4., 10.5., 7.6., 11.7., 2.8., 22.8., 21.9., 12.10., 31.10. ja 27.11. 2017.

Jäsenkirjeet lähetettiin 10.2., 27.4. ja 1.10.2017. Maksaneita jäseniä oli yhdistyksellä 105. Kunniajäseniä on kaksi: amanuenssi Marjo Ahola ja yli-insinööri Erkki Pyyppönen.

Yhdistyksen internetsivuilla www.vaksy.com siirrettiin Kotiseutuliiton palvelimelle ja sivuja on päivittänyt Timo Enäkoski. Sivujen kautta on tullut vain pari palautetta. Suullinen palaute on ollut myönteistä.

Kalusto

Kalustohankintoja ei 2017 tehty. Päätettiin hankkia VHS-kasettien digitoimista varten ja negatiivien digitoimista varten laitteet, joiden saanti siirtyi vuoden 2018 puolelle. Yhdistyksen kannettava tietokone oli hallituksen jäsenillä käytössä.

Henkilökunta

Helena Ojanen työskenteli syksyllä 18.9.-30.9. ja 7.11.-10.11 palkattuna suorittamaan yhdistyksen ilmoitushankintaa.

Vuorisen arkistossa oli työkokeilussa Ritva Nieminen 15.9.-30.9.2017. Nieminen oli palkattuna arkistotyöntekijänä 1.10.2017-31.12.2017. Helena Ojanen opasti työkokeilun aikana Niemistä arkistotyössä ja jatkoi ohjaamista vielä moneen otteeseen myöhemminkin.

Toukokuun 10. päivä Enäkoski tutustutti hallituksen jäseniä arkistossa yhdistyksen arkistojen ja museon luettelointijärjestelmään.

Toiminta

Suomi100-juhlavuoden merkeissä yhdistys osallistui 21.1.2017 Suolahtisalilla pidettyyn ”Niin metsä vastaa” kuorojen konserttiin, jossa kuva-arkistosta oli valittu paitsi näyttelykuvia seinille, myös kuvakavalkadi joka videotykillä kuvitti tapahtumaa.

Yhdistys sai Suomi100-tapahtuma-avustusrahaa 500 euroa Äänekosken muistomerkki-hankkeeseen, jossa paljastettiin 6 uutta muistomerkkiä/-laattaa ja uusittiin kulunut Rudolf Holstin laatta Suojoella. Muistokivet pystytettiin laatan ohella Kinttukujan ja Soihtusillan kunniaksi. Reino Rutasen muistolaatta kiinnitettiin (9.8.) Rutasen patsaan vieressä olevaan siirtolohkareeseen ja sen jälkeen pidettiin Koiviston Seuratalolla Rutasen elämää tutkinut seminaari, jossa Rutasesta kirjan julkaissut Heikki Penttinen ja Rutasen serkku Martti Mäkinen pitivät puheet. Mäkinen piti paljastuspuheen Pitkä-Reinon muistolaatalla ja oli myös Soihtusillan muistomerkin (19.11.) toinen paljastaja, Huiman, TUL:n ja SUL:n pitkäaikaisen toimihenkilön, Heikki Mäkisen ollessa toinen. Holstin laatan paljastuspuheet (13.8.) pitivät TTM Kirsti Pirinen ja YTT Riitta Pirinen. Suolahdessa Puolustusvoimien komentajan, kenraali Lauri Sutelan muistolaatan paljasti (12.8.) majuri Heikki Helasterä. Äänekosken kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Juho Kautto paljasti (7.8.) Kinttukujan muistomerkin. Pirjo Luukkainen paljasti Kuntalan (8.8.) ja Wille Rutasen (8.8.) muistolaatat nykyisellä Wille-ravintolalla.

Muistomerkkien luetteloinnissa valmiin Suolahtiosan lisäksi on kerätty kuvakavalkadi Äänekosken muistomerkeistä. Tekstitys puuttuu ja yhteiset opastaulut. Yhdistyksen pohjatyön (Marja Levänen, Enäkoski) jälkeen keväällä tehty ehdotus seurakunnalle Äänekosken hautausmaan ensimmäisen vainajan, Taavetti Venäläisen, hautapaikan muistamiseksi johti kesän alussa seurakunnan laittaman muistomerkin pystyttämiseen.

Luonnonkukka-päivän opaskierroksen 17.6.2017 Aatulan tilalla juonsi asiantuntevasti Hannu Kumpulainen. Kiinnostunutta yleisöä oli edelleen yli 20 henkeä, joukossa perheen pienimpiä. Kumpulainen piti myös luontoaiheisen luennon opaskurssilaisille 10. huhtikuuta.

Opaskurssi Koskelan kansalaisopiston ja Ääneseudun maaseutumatkailuhankkeen kanssa jatkui yhdistyksen yhdessä eri kylätoimikuntien ja Kömin killan kanssa järjestämällä yleisöluennoilla Äänekosken, Äänekosken maalaiskunnan ja Konginkankaan historiasta ja kotiseutuperinnöstä. Yleisöluennot olivat suuria yleisömenestyksiä. Varsinkin maalaiskunnan monia eri kyliä koskeneet luennot luennoitsijoinen toivat paljon kiinnostavia asioita esiin. Tässä kyläluentojen luettelo:

Päivä	Äänekoski tutuksi -tapahtuma	Paikka	Osall.
26.9.2016	Suolahti /Kalle Helander, Matti Virtanen	Wanha Asema	73
31.10.2016	Koivisto /Matti Hämäläinen, Risto Kumpu	Koiviston Seuratalo	65
28.11.2016	Sumiainen/ RistoKorhonen	Sumiaisten srk-koti	66
23.1.2017	Äänekoski /Timo Enäkoski	Painotalo	58
20.2.2017	Äänekosken maalaiskunta/ Juha-Pekka Parantainen, Minna ja Kimmo Tuikka, Pentti Kankainen, Taisto Poikonen, Nora Tapper, Aulis Huuskonen, Johanna Helminen	Wille - Olohuone ja keittiö	65
3.4.2017	Konginkangas	KK:n seurakuntakoti	65
10.4.2017	Äänekosken luontokohteet ja kasvillisuus	Kaupungintalo	39
25.9.	Vanahoja viliminpätkiä	Kaupungintalo	43
Yht.	8 yleisötapahtumaa		474

Opaskurssilaiset valmistuivat 10.toukokuuta 2017. Valmistuneet: Vappu Kautto, Sirkka-Liisa Kilpua, Tarja Melasalmi, Leena Niskanen, Päivi Pihkakoski ja Tanja Rämä. Kullakin on omat erikoisalueensa kunnassa (ks. <https://www.aanekoski.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/matkailu/nae-ja-koe/aanekoski-oppaat>).

Ahti Ojanen opasti retken kesäkuun 10. Hallinportin museoon ja Karhumäen veljesten kuvakokoelmiin. Ojanen on Hallin museota ylläpitävän Lentotekniikan Killan puheenjohtajana. Harmi, että koko päivän kestäneellä kiinnostavalla matkalla oli kovin vähän osallistujia.

Kotisivujen palvelin vaihdettiin Kotiseutuliiton alaisuuteen kesäkuun alussa. Sivujen rakenne on vielä hieman hahmoton, mutta nopeasti päivittyvän ajankohtais-palstan lisäksi saatiin pian vanhojen haastattelujen linkki, jossa on yli 80 kiinnostavaa haastattelua arkistosta

Ehkä vuoden erikoisin tapahtumasarja syntyi, kun Koskelan kaupunkipienoismallikurssi sai kaupungilta syyskuussa ukaasin tehdä sopimus hankkeesta. Koska kyse oli harrastajien monivuotisesta piiristä, joka oli ensin saanut rakentamiskustannuksiin avustusta Koskelan kautta ja sitten suoraan kaupungille laskuja toimittaen, tarvittiin nyt jokin oikeuskelpoinen taho sopimusta tekemään. Kotiseutuyhdistys päätti ryhtyä sellaiseksi ja teki selvittelyjen jälkeen kaupungille sopimusehdotuksen, jossa pienoismalli valmistuisi 4 vuodessa kaupungin ylläpitämissä Suojarinteen tiloissa 3 450 euron kuluilla. Tästä lopullisten suojakupujen osuus oli 2 500 euroa. Kaupunki ei ensin esittänyt mitään vastaesitystä, mutta tiiviin ”pommittamisen” jälkeen puheenjohtaja sai vastauksen, että mallin on valmistuttava vuoden 2018 aikana. Tähän yhdistys vastasi, ettei se ole mahdollista, kun kyseessä on harrastajaporukka, joka kokoontuu keväisin ja talvisin kerran viikossa kolmeksi tunniksi mallia työstämään. Sen jälkeen neuvottelutarjouksia kaupungilta ei ole enää tullut eikä siis sopimusta ole tehty. Mallikurssilaiset ovat huolissaan, sillä kaupunkia varten pienoismallia rakentamaan lähteneet pelkäävät, että 7 vuotta rakennettu malli jää kesken ?

Lopullinen malli on kooltaan 393 cm x 223 cm siten, että se voidaan erottaa neljäksi kokonaisuudeksi: Piilolanniemi, Tehdas-Keskusta-Kirkonmäki, Kuhnamon lossi-Pukkimäki ja Koulunmäki. Se on rakennettu Äänekosken ensimmäisen, vuoden 1932 asemakaavan mukaisesti vanhasta keskustasta, mittakaavalla 1:500.

Suolahden ja Sumiaisten jääkäripoikien Jääkärikirjeitä-näyttely koottiin elokuussa Kotiseutupäiviä varten, ja se sai jatkaa lokakuulle asti Suolahden kirjastoon siirrettynä.

Pässinrata-lehden jakotilaisuus Puurojuhla Suolahdessa ja Äänekoskella 8.11. veti tällä kertaa vähemmän väkeä kuin edellisenä, varsinkin Suolahdessa. Paikalla oli monia lehden kirjoittajia, joilta kuultiin mielenkiintoisia selostuksia aiheista lisätietoineen.

Kalle Helander ja Helena Ojanen ottivat esittely- ja valvontavastuuta seurakunnan järjestämässä viikon mittaisessa ”6 kirkon näyttelyssä” 3.-9.12.2017 Äänekosken seurakuntatalolla.

Talous

Tilinpäätös 31.12.2017 osoitti reilua alijäämää 2 385,75 euroa. Syynä muistomerkkiprojektin kulut ja arkistotyöntekijän palkkakulut. Lisäksi Pässinrata-lehden myynti jäi reilut 1 000 euroa edellisvuotta alhaisemmaksi. Tosin sekä arkistotyöntekijän avustusrahasta ja lehtimyynnistä odotetaan melko suurta summaa heti vuoden 2018 alussa. Keskeisen tulonlähteen, Pässinrata-lehden kulut, pysyivät edellisvuoden tasolla ja ilmoitusmyynti parantui. Suomi100 – vuoden taloudellisesti tappiollista tulosta voidaan pitää odotettuna panostuksena. Jo vuoden aikana hallitus keskusteli tätä seuraavista ”säästövuosista”.

Tulevaa vuotta varten yhdistys haki rahoitusta Hiljalan riihen vuotavan pärekaton korjaukseen ja vuoden 2018 alussa kaitafilmien, videonauhojen ja ääninauhujen digitalisoimisavustusta Museovirastolta. Vuorisen arkiston järjestämisen jatkamiseksi palkkatukihakemus ja kaupungin pitkäaikaistyöttömien tuki haettiin jatkumaan heti uuden vuoden vaihteesta.

Museo ja arkisto

Museo-arkisto-varastotilojen käyttö on ollut satunnaisia käyntejä valokuva-arkistossa, mm. Suolahden valokuvaajien kalenterikuvien ja Willen tulevien (2018) näyttelyjen vuoksi. Vierailijoita ei ole ollut, eikä yhdistys ole järjestänyt toimintaa siellä. Museo-arkiston kehittämiseksi ja esillepanolle ei nykyisissä tiloissa ole mahdollisuuksia.

Hietaman kylämuseolla Hiljalan riihessä vierailtiin 10.7., tarkastettiin kokoelmat ja pihapiiri. Tällöin todettiin pärekatossa reikiä. Syyskuun alussa riihen pärekatto peitettiin Hietaman kylätoimikunnan aktivistin, Seppo Rautiaisen, traktorin kanssa pressulla, joka naulattiin räystäiden ympäri. Keväällä 2018 uudet päreet katon kunnostusta varten ovat luvassa Koivistonkylältä.

Arkisto sai lahjoituksia seuraavasti:

- Eine Rautavirralla 2 väestönsuojeluharjoituksen hihanauhaa Äänekoskelta sodan ajalta.
- Tapio Ehder lahjoitti laatimansa sukututkimuksen Ehderien suvusta Kotiseutuyhdistykselle DVD:lle kirjoitettuna, ”Tarua ja totta Ehderin suvusta”.
- Seija Tuohesmaa lähetti yhdistykselle runokirjansa Nyky-Kantelettaren uusintapainoksen (2017), jossa on kotiseutuaiheisia runoja useampia.

Julkaisutoiminta

Yhdistys julkaisi 57:n Pässinrata-lehden (Kotiseudun Joulu vuoteen 1997) marraskuussa. Toimitussihteerinä Timo Enäkoski. Painopaikkana edelleen Keski-Suomen Painotuote. Pässinradan myyntipaikat lisääntyivät Niskanen Oy:n kodintekniikkaosastolla ja Sisä-Suomen Lehden konttori palasi myyjien joukkoon. Postikorttien ja vanhojen lehtinumeroiden myynti oli edelleen vähäistä. Rauno Heimosen ja Timo Enäkosken yhteistyöllä julkaistiin ”Äänekosken suuret rikokset” – draamadokumenttivideo, jota esitettiin muutaman kerran eri tilaisuuksissa ja Äänekosken kirjasto otti sen lainattavakseen.

Edustus

Kotiseutuliiton vuosikokouksessa 11.8.2017 Jyväskylässä yhdistystä edusti Timo Enäkoski, joka myös opasti 12.8.2017 vierailijoita Äänekosken kotiseutukierroksella yhdessä Kalle Helanderin ja Pekka Soinisen kanssa Valtralta Keski-Suomen Opistolle. Suolahden Wanhalle Asemalle, Wille-ravintolaan, biotuotetehtaalle ja Äänekoiviston museotien kautta takaisin Jyväskylään.

Äänekosken kaupungin nimistötoimikunnassa edustajinamme olivat Hannu Kumpulainen ja Marja Levänen.

Keski-Suomen maakunnallisessa kotiseutupäivässä 26.10.2017 Joutsassa oli edustajinamme rahastonhoitaja Sinikka Halminen.